

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 32/2008 vp

Hallituksen esitys Kaupthing Bankin Suomen sivuliikkeeseen tehtyjen talletusten maksuun liittyvästä valtiontakuusta

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä lokakuuta 2008 lähettäessään hallituksen esityksen Kaupthing Bankin Suomen sivuliikkeeseen tehtyjen talletusten maksuun liittyvästä valtiontakuusta (HE 182/2008 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla määrännyt, että talousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöjohtaja Pekka Laajanen, valtiovarainministeriö

- ekonomisti Jyrki Haajanen, Suomen Pankki
- apulaisjohtaja Jukka Vesala, Rahoitustarkastus
- lakimies Raimo Husu, Rahoitustarkastus
- asiamies Johanna Palin, Talletussuojarahasto
- maajohtaja Lauri Rosendahl, Kaupthing Bank, Suomen sivuliike
- Legal Counsel Elina Marimo, Nordea Pankki Suomi Oyj
- talousjohtaja Harri Luhtala, OP-Pohjola-ryhmä
- lakiasiaintohtaja Jukka Huotari, Sampo Pankki Oyj.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Talousvaliokunta pitää hallituksen esitystä rahoitusmarkkinoiden toiminnan kannalta perusteltuna.

Kaupallisten pankkien markkinaehtoisen Kaupthing-pankin Suomen sivuliikkeelle antaman lainoituksen turvin suomalaisille tallettajille kyetään nopeasti turvaamaan talletussummat, mikä on omiaan rauhoittamaan Suomen rahoitusmarkkinoita. Valiokunta pitää hallituksen nopeaa toimintaa perusteltuna.

Vaihtoehtoisesti tallettajien tulisi turvautua talletussuojaan. Kaupthing Bank hf. on toiminut Suomessa sivuliikkeenä, joten sen 10 500 suomalaista tallettajaa kuuluvat Islannin talletussuojan piiriin. Se kattaa talletukset 20 887 euroon asti. Lisäksi talletuksia suojaa Suomen talletussuojarahaston tallettajakohtainen lisäsuojasiten, että talletussuojan kokonaismäärä voi voimassaolevien säännösten puitteissa olla korkeintaan 25 000 euroa. Asiantuntijoiden mukaan on kuitenkin ilmeistä, ettei Islannin valtio kykene tällä hetkellä suoriutumaan velvoitteestaan.

Suomalaisten sijoittajien talletukset Kaupthing-pankin Suomen sivuliikkeessä ovat yhteensä noin 115 000 000 euroa. Kaupthing-pankilta saadun tiedon mukaan vastaavia varoja on nimellismäärältään yli 200 miljoonan euron arvosta, joten niiden arvioidaan kattavan velvoitteet täysimääräisesti. Ongelmana on likviditeetin puute, johon markkinaehtoinen laina tuo nopean ratkaisun. Lainoitukseen osallistuvat liikepankit kantavat järjestelyyn liittyvän kaupallisen riskin ja luottoriskin. Valtion osuudeksi jää vastuu mahdollisista konkurssioikeudellisista vaateista johtuvista oikeudellisista riskeistä, kuten takaisinsaantivaateista konkurssipesään. Tällöin valtio kantaa huonoimmassa tapauksessa vastuun takausriskin osalta antamansa sitoumuksen mukaan.

Useat Euroopan maat ovat päätyneet valtion toimin turvaamaan tallettajien saamiset Kaupthing-pankista täysimääräisesti.

Saadun selvityksen perusteella talousvaliokunta toteaa, että yksittäistapauksena menettely on perusteltu. Näin turvataan luottamusta suomalaisen pankkijärjestelmän toimivuuteen. Vaihtoehtoiset toimet saattaisivat vaarantaa joko suomalaisten tallettajien saamiset kokonaan tai, mikäli päädyttäisiin valtion lainanantoon Islannin valtiolle, ylimääräisiä kuluja veronmaksajille ja pidempää asian käsittelyaikaa. Valiokunta kuitenkin korostaa, ettei menettelyä saa pitää ennakkotapauksena. Jatkossa asiakkaiden varat tu-

lee turvata voimassaolevien talletussuojaa koskevien säännösten mukaisesti. Valiokunta esittääkin, että valtion takuu Kaupthing-pankin asiakkaiden osalta rajataan koskemaan vain asiakkaiden talletuspääomaa niiltä osin kuin korvattava määrä muutoin ylittäisi maksuhetkellä voimassa olevan talletussuojan rajan.

Talousvaliokunta kiinnittää tässä yhteydessä vakavaa huomiota luottolaitosten valvontaan ja isäntämaan mahdollisuuksiin valvoa alueellaan toimivia luottolaitoksia. Talousvaliokunta viittaa tältä osin rajat ylittävien rahoitusmarkkina-kriisien hallinnasta EU:ssa koskevaan valtioneuvoston selvitykseen antamaansa lausuntoon (TaVL 24/2008 vp) ja pitää hyvänä, että hallitus on toiminut aktiivisesti EU:n luottolaitosvalvonnan kehittämiseksi. Valiokunta painottaa, että aktiivista toimintaa tulee jatkaa rajat ylittävän valvonnan tehostamiseksi EU:ssa.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta esittää,

että ehdotettu järjestely on valtion osalta erityistapaus ja siihen voidaan antaa suostumus, jos valtion takuu rajataan koskemaan vain asiakkaiden talletuspääomaa siltä osin kuin korvattava määrä muutoin ylittäisi maksuhetkellä voimassa olevan talletussuojan rajan.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jouko Skinnari /sd	Päivi Lipponen /sd
vpj.	Antti Rantakangas /kesk	Marjo Matikainen-Kallström /kok
jäs.	Janina Andersson /vihr	Sirpa Paatero /sd
	Hannu Hoskonen /kesk	Markku Uusipaavalniemi /kesk
	Harri Jaskari /kok	Ulla-Maj Wideroos /r
	Anne Kalmari /kesk (osittain)	Antti Vuolanne /sd
	Toimi Kankaanniemi /kd	vjäs. Anne-Mari Virolainen /kok
	Jouko Laxell /kok	Erkki Virtanen /vas
	Eero Lehti /kok	Janne Seurujärvi /kesk (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Kolmen pankin sopimus ottaa vastuulleen Kaupthing-pankin Suomen sivukonttorin vastuut ja saatavat on kannatettava. Pankit kantavat liiketaloudellisen riskin ja luottotappioriskin. Nämä riskit lienevät hyvin vähäiset.

Hallitus ehdottaa eduskunnalle, että Suomen valtio ottaa sopimukseen liittyvät juridiset riskit vastuulleen. Tämän veronmaksajille tulevan riskin suuruuden arvioinnin hallitus on jättänyt täysin avoimeksi. Islannin valtion viranomaisten lausuntoa järjestelyn lainmukaisuudesta ei voida katsoa riittäväksi.

On mahdollista, että Kaupthing-pankki ajautuu konkurssiin ja sen Suomen sivukonttorin varat vaaditaan oikeusteitse islantilaisessa tuomioistuimessa pääkonttorin eli koko pankin vastuiden katteeksi. Mahdollista on myös se, että vaikka konkurssia ei tulisikaan, tuomioistuin velvoittaa luovuttamaan sivukonttorin varat koko

pankin vastuiden katteeksi. Tällaisten mahdollisten tapahtumien osalta on epäselvää, onko kysymys liiketaloudellisesta riskistä vai juridisesta riskistä. Suomen valtion takuuvastuu on tältä osin tulkinnanvarainen ja epäselvä. Eduskunnan päätöksen tulee kuitenkin olla selkeä ja tarkkarajainen.

Hallituksen tulee ennen eduskunnan mahdollisen takuupäätöksen täytäntöönpanoa selvittää liiketaloudellisen ja luottotappioriskin sekä juridisen riskin rajaukset. Valtiovarainvaliokunnan tulee sisällyttää mietintöönsä tätä koskeva tarkennus.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon mitä edellä on todettu.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 2008

Toimi Kankaanniemi /kd
Jouko Skinnari /sd
Antti Vuolanne /sd

Sirpa Paatero /sd
Päivi Lipponen /sd
Markku Uusipaavalniemi /kesk